

**GIÁO DỤC TRẢI NGHIỆM - YÊU CẦU TẤT YẾU TRONG ĐỔI MỚI
 PHƯƠNG PHÁP GIẢNG DẠY LÝ LUẬN Ở CÁC TRƯỜNG CHÍNH TRỊ HIỆN NAY**

*EXPERIENTIAL LEARNING AS AN ESSENTIAL REQUIREMENT FOR
 INNOVATING POLITICAL THEORY TEACHING IN CONTEMPORARY POLITICAL SCHOOLS*

Nguyễn Thị Hồng Chuyên*

Trường Chính trị tỉnh Quảng Ngãi

*Email: hongchuyenswd@gmail.com

DOI: <https://doi.org/10.65934/mkusj.2026.42.863>

Ngày nhận bài: 14/01/2026

Ngày phản biện: 02/03/2026

Ngày duyệt bài: 23/03/2026

TÓM TẮT

Lý luận chính trị luôn là nền tảng tư tưởng cốt lõi, định hướng cho mọi hành động thực tiễn của đội ngũ cán bộ, đảng viên. Trong bối cảnh đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, việc nâng cao chất lượng giảng dạy lý luận chính trị tại các trường chính trị trở thành yêu cầu cấp thiết nhằm đáp ứng nhiệm vụ xây dựng đội ngũ cán bộ trong tình hình mới. Nhằm khắc phục triệt để lối truyền thụ một chiều truyền thống và khơi dậy sự chủ động của người học, bài viết phân tích vai trò của giáo dục trải nghiệm trong đổi mới phương pháp giảng dạy lý luận chính trị. Để có được những minh chứng khoa học khách quan và bám sát thực tiễn địa phương, trên cơ sở khảo sát 126 học viên các lớp Trung cấp lý luận chính trị năm học 2024–2025 tại Trường Chính trị tỉnh Quảng Ngãi, kết quả cho thấy các phương pháp học tập gắn với thực tiễn giúp nâng cao hứng thú học tập, khả năng ghi nhớ và năng lực vận dụng kiến thức vào công tác. Những số liệu này đã khẳng định tính ưu việt của việc gắn học đi đôi với hành. Dựa trên những nền tảng phân tích sự phạm đó, từ đó, nghiên cứu đề xuất một số yêu cầu nhằm tổ chức hiệu quả giáo dục trải nghiệm, góp phần nâng cao chất lượng đào tạo, bồi dưỡng cán bộ tại các trường chính trị hiện nay, đáp ứng vững chắc chiến lược quy hoạch nguồn nhân lực trọng yếu của Đảng và Nhà nước.

Từ khóa: đào tạo cán bộ; đổi mới phương pháp giảng dạy; giáo dục trải nghiệm; lý luận chính trị; trường chính trị.

ABSTRACT

Political theory consistently serves as the core ideological foundation, actively guiding the practical actions of all cadres and party members. In the context of fundamental and comprehensive educational reform, improving the quality of political theory teaching at political schools has become an urgent requirement to meet the demands of cadre development. Aiming to comprehensively overcome the traditional one-way transmission of knowledge and awaken learners' proactivity, this paper examines the role of experiential learning in innovating political theory teaching methods. To obtain objective scientific evidence that closely aligns with local realities, based on a survey of 126 intermediate-level trainees conducted in the academic year 2024–2025 at Quang Ngai Provincial Political School, the findings indicate that practice-oriented learning significantly enhances learning motivation, knowledge retention, and the ability to apply theory to professional practice. These figures robustly affirm the superiority of integrating theoretical study with practical application. Drawing upon those pedagogical analyses, the study proposes several recommendations for effectively implementing experiential learning to improve the quality of political theory education at political schools, thereby firmly meeting the strategic human resource planning objectives of the Party and the State.

Keywords: cadre training; experiential learning; political schools; political theory education; teaching innovation.

1. Đặt vấn đề

Giáo dục lý luận chính trị giữ vai trò nền tảng trong việc hình thành bản lĩnh chính trị, phẩm chất đạo đức và năng lực thực tiễn cho đội ngũ cán bộ, đảng viên. Trong bối cảnh đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa và xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa, yêu cầu nâng cao chất lượng đào tạo, bồi dưỡng cán bộ ngày càng trở nên cấp thiết. Văn kiện Đại hội XIII của Đảng nhấn mạnh nhiệm vụ đổi mới mạnh mẽ nội dung, phương pháp giáo dục lý luận chính trị theo hướng thiết thực, hiệu quả, gắn lý luận với thực tiễn (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021).

Thực hiện chủ trương đó, hệ thống các trường chính trị đã có nhiều nỗ lực đổi mới hoạt động đào tạo. Tuy nhiên, thực tế cho thấy ở một số nơi phương pháp giảng dạy vẫn chủ yếu theo hướng truyền thụ kiến thức một chiều, mức độ tương tác hạn chế, chưa khai thác hiệu quả kinh nghiệm thực tiễn phong phú của học viên – những người đang trực tiếp công tác trong hệ thống chính trị. Điều này làm giảm tính hấp dẫn của bài giảng và hạn chế khả năng vận dụng lý luận vào thực tiễn công tác.

Đối tượng đào tạo tại các trường chính trị phần lớn là cán bộ, công chức, viên chức đang trực tiếp làm việc ở cơ sở, có nhu cầu học tập gắn với giải quyết các vấn đề thực tiễn trong quản lý, lãnh đạo. Vì vậy, việc đổi mới phương pháp giảng dạy theo hướng phát triển năng lực, tăng cường tính thực hành và trải nghiệm là yêu cầu tất yếu.

Trong bối cảnh đó, giáo dục trải nghiệm được xem là một hướng tiếp cận phù hợp nhằm tăng cường tính thực tiễn của quá trình đào tạo. Thông qua hoạt động học tập gắn với trải nghiệm thực tiễn, người học không chỉ tiếp nhận kiến thức mà còn được tham gia phân tích, thảo luận và giải quyết các vấn đề phát sinh từ thực tiễn công tác. Điều này giúp quá trình học tập trở nên sinh động, đồng thời góp phần nâng cao năng lực tư duy và năng lực vận dụng lý luận vào thực tiễn. Nghiên cứu này nhằm làm rõ vai trò của giáo dục trải nghiệm trong giảng dạy lý luận chính trị, đồng thời cung cấp minh chứng thực tiễn từ khảo sát tại Trường Chính trị tỉnh Quảng Ngãi.

2. Cơ sở lý luận và thực tiễn

2.1. Cơ sở lý luận

Trong triết học Mác – Lênin, thực tiễn được xác định là cơ sở, động lực, mục đích và tiêu chuẩn của chân lý. Chủ tịch Hồ Chí Minh cũng nhấn mạnh: “lý luận phải gắn liền với thực tiễn, nếu không liên hệ với thực tiễn sẽ trở thành lý luận suông”. Quan điểm này khẳng định vai trò đặc biệt quan trọng của việc gắn lý luận với thực tiễn trong giáo dục và đào tạo cán bộ, là cơ sở phương pháp luận quan trọng cho việc đổi mới giảng dạy lý luận chính trị theo hướng tăng cường trải nghiệm thực tiễn.

Trong khoa học giáo dục hiện đại, lý thuyết học tập trải nghiệm được David Kolb (1984) phát triển với mô hình gồm bốn giai đoạn: trải nghiệm cụ thể, quan sát – phản tư, khái quát hóa thành tri thức và vận dụng trong thực tiễn. Mô hình này nhấn mạnh vai trò của kinh nghiệm cá nhân trong quá trình hình thành tri thức và năng lực, giúp người học phát triển năng lực giải quyết vấn đề và tư duy phản biện

Bên cạnh đó, lý thuyết giáo dục người trưởng thành của Knowles (1980) cho rằng người học trưởng thành thường có nhu cầu học tập gắn với kinh nghiệm và giải quyết các vấn đề thực tiễn. Do đó, các phương pháp dạy học mang tính trải nghiệm như thảo luận tình huống, học tập dựa trên vấn đề, nghiên cứu thực tế hoặc mô phỏng tình huống quản lý được xem là phù hợp với đặc điểm học tập của học viên tại các trường chính trị, giúp người học không chỉ tiếp nhận kiến thức mà còn gắn kết tri thức với hành động, hình thành kỹ năng, thái độ và năng lực toàn diện.

Như vậy, xét trên cả phương diện lý luận chính trị và khoa học giáo dục, giáo dục trải nghiệm là một hướng tiếp cận phù hợp nhằm nâng cao hiệu quả giảng dạy lý luận chính trị, không chỉ giúp người học tiếp nhận kiến thức mà còn tạo điều kiện phát triển năng lực hành động.

2.2. Cơ sở thực tiễn

Trong thời gian qua, các trường chính trị đã từng bước đổi mới phương pháp giảng dạy theo hướng tích cực hóa người học. Một số hình thức học tập mang tính trải nghiệm đã được triển khai như: thảo luận nhóm, phân tích tình huống quản lý, nghiên cứu thực tế tại cơ sở hoặc chia sẻ kinh nghiệm công tác. Tuy nhiên, việc triển khai giáo

đục trải nghiệm còn chưa đồng bộ và gặp một số hạn chế. Thứ nhất, thời lượng chương trình đào tạo còn hạn chế, khiến việc tổ chức các hoạt động trải nghiệm chưa được thực hiện thường xuyên. Thứ hai, hệ thống học liệu và ngân hàng tình huống thực tiễn phục vụ giảng dạy lý luận chính trị chưa thật sự phong phú. Thứ ba, một bộ phận giảng viên chưa được bồi dưỡng đầy đủ về phương pháp dạy học tích cực và thiết kế hoạt động trải nghiệm.

Trong khi đó, học viên tại các lớp Trung cấp lý luận chính trị chủ yếu là cán bộ, công chức đang công tác trong hệ thống chính trị ở cơ sở, có nhiều kinh nghiệm thực tiễn. Nếu quá trình giảng dạy chỉ dừng lại ở việc truyền đạt kiến thức lý luận thì những kinh nghiệm đó khó được khái quát thành tri thức khoa học. Do đó, việc tổ chức các hoạt động học tập mang tính trải nghiệm sẽ giúp người học đối chiếu giữa lý luận và thực tiễn, qua đó nâng cao năng lực vận dụng kiến thức vào công việc đặt biệt trong giai đoạn hiện nay.

3. Phương pháp nghiên cứu

Nghiên cứu sử dụng kết hợp các phương pháp nghiên cứu định tính và định lượng.

Trước hết, phương pháp phân tích – tổng hợp tài liệu được sử dụng nhằm hệ thống hóa các quan điểm lý luận của chủ nghĩa Mác – Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh và các nghiên cứu khoa học giáo dục liên quan đến giáo dục trải nghiệm.

Bên cạnh đó, nghiên cứu tiến hành khảo sát bằng bảng hỏi đối với 126 học viên các lớp Trung cấp lý luận chính trị tại Trường Chính trị tỉnh Quảng Ngãi trong năm học 2024–2025. Nội dung khảo sát tập trung vào bốn nhóm tiêu chí: mức độ hứng thú với phương pháp giảng dạy, khả năng hiểu và ghi nhớ kiến thức, khả năng vận dụng vào thực tiễn công tác và đánh giá về sự cần thiết của giáo dục trải nghiệm.

Dữ liệu thu thập được xử lý bằng phương pháp thống kê mô tả thông qua tần suất và tỷ lệ phần trăm nhằm phản ánh xu hướng đánh giá của học viên đối với các phương pháp giảng dạy.

4. Kết quả nghiên cứu và phân tích, luận giải

Kết quả khảo sát cho thấy mức độ hứng thú của học viên đối với các phương pháp giảng dạy có sự khác biệt rõ rệt.

Bảng 1. Mức độ hứng thú đối với các phương pháp giảng dạy

Stt	Phương pháp giảng dạy	Tỷ lệ học viên đánh giá hứng thú (%)
1	Thuyết trình truyền thống	28.6
2	Thảo luận nhóm	72.2
3	Phân tích tình huống thực tế	81.0
4	Nghiên cứu thực tế tại địa phương	88.1

(Nguồn khảo sát của tác giả, 2025)

Kết quả Bảng 1 cho thấy mức độ hứng thú của học viên tăng lên rõ rệt khi chuyển từ phương pháp truyền thống sang các hình thức học tập mang tính trải nghiệm. Đặc biệt, hoạt động nghiên cứu thực tế tại địa phương đạt tỷ lệ cao nhất (88,1%), phản ánh nhu cầu học tập gắn với công việc và môi trường thực tiễn của học viên tại các trường chính trị hiện nay. Khi tham gia thảo luận tình huống hoặc phân tích các vấn đề thực tiễn trong quản lý nhà nước, người học có cơ hội vận dụng kiến thức lý luận để giải thích và giải quyết vấn đề. Quá trình trao đổi, phản biện và tổng kết của giảng viên giúp học viên hình thành cách tiếp cận khoa học đối với các vấn đề thực tiễn. Bên cạnh đó, hoạt động nghiên cứu thực tế tại địa phương giúp học viên trực tiếp quan sát và phân tích các mô hình phát triển kinh tế – xã hội, công tác xây dựng Đảng và quản lý nhà nước tại cơ sở. Những trải nghiệm này giúp người học hiểu sâu sắc hơn các khái niệm lý luận và nâng cao khả năng vận dụng vào thực tiễn công tác.

Bảng 2. Đánh giá hiệu quả học tập thông qua hoạt động trải nghiệm

Stt	Nội dung đánh giá	Tỷ lệ đồng ý (%)
1	Hiểu bài sâu hơn khi học qua thảo luận/tình huống	76.2
2	Ghi nhớ kiến thức lâu hơn	69.8
3	Vận dụng tốt hơn vào công việc	82.5
4	Cần tăng cường giáo dục trải nghiệm trong các nội dung giảng dạy	85.7

(Nguồn khảo sát của tác giả, 2025)

Số liệu tại Bảng 2 cho thấy giáo dục trải nghiệm không chỉ tác động đến động cơ học tập mà còn góp phần nâng cao chất lượng tiếp thu và khả năng vận dụng kiến thức. Tỷ lệ 82,5% học viên cho rằng các hoạt động thực tế hỗ trợ hiệu quả cho công việc cho thấy phương pháp này phù hợp với mục tiêu đào tạo theo hướng phát triển năng lực. Kết quả khảo sát cũng cho thấy phần lớn học viên đánh giá rằng các phương pháp học tập mang tính trải nghiệm giúp họ hiểu bài sâu hơn, ghi nhớ lâu hơn và vận dụng tốt hơn trong công việc. Điều này khẳng định tính phù hợp của giáo dục trải nghiệm trong đào tạo lý luận chính trị tại các trường chính trị.

Những kết quả này phù hợp với lý thuyết học tập trải nghiệm của Kolb (1984) và đặc điểm học tập của người trưởng thành (Knowles, 1980). Điều đó cho thấy giáo dục trải nghiệm không chỉ nâng cao hứng thú học tập mà còn góp phần phát triển năng lực vận dụng – mục tiêu cốt lõi của đào tạo lý luận chính trị.

5. Một số yêu cầu và kiến nghị trong tổ chức giáo dục trải nghiệm tại các trường chính trị hiện nay

5.1. Yêu cầu trong tổ chức giáo dục trải nghiệm

Một là, bảo đảm tính mục tiêu và định hướng chính trị trong đào tạo cán bộ. Việc tổ chức giáo dục trải nghiệm trong các Trường Chính trị phải phục vụ trực tiếp mục tiêu đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ cán bộ lãnh đạo, quản lý ở cơ sở có bản lĩnh chính trị vững vàng, có năng lực vận dụng lý luận vào thực tiễn công tác. Do đó, nội dung và hình thức trải nghiệm cần bám sát chương trình đào tạo lý luận chính trị, đồng thời gắn với những vấn đề thực tiễn trong công tác xây dựng Đảng, quản lý nhà nước và phát triển kinh tế – xã hội ở địa phương.

Hai là, bảo đảm sự gắn kết chặt chẽ giữa lý luận và thực tiễn. Giáo dục trải nghiệm cần được tổ chức theo hướng tạo điều kiện để học viên tiếp cận và phân tích các vấn đề thực tiễn, qua đó hiểu sâu sắc hơn nội dung lý luận đã học và nâng cao khả năng vận dụng vào công tác. Các hoạt động trải nghiệm như nghiên cứu tình huống, thảo luận nhóm, khảo sát thực tế, trao đổi kinh nghiệm công tác... cần được thiết kế phù hợp với từng chuyên

đề, từng học phần nhằm tăng tính ứng dụng của chương trình đào tạo.

Ba là, phát huy vai trò chủ thể của học viên trong quá trình học tập. Trong tổ chức giáo dục trải nghiệm, học viên không chỉ là người tiếp nhận kiến thức mà còn là chủ thể tham gia tích cực vào quá trình khám phá, phân tích và giải quyết vấn đề. Vì vậy, cần xây dựng các hoạt động học tập theo hướng khuyến khích học viên chia sẻ kinh nghiệm thực tiễn, thảo luận, phản biện và đề xuất giải pháp đối với những vấn đề đặt ra trong thực tiễn quản lý và công tác ở cơ sở.

Bốn là, bảo đảm tính khoa học, khả thi và phù hợp với điều kiện thực tế của nhà trường.

5.2. Đề xuất kiến nghị nhằm nâng cao hiệu quả giáo dục trải nghiệm tại các Trường Chính trị hiện nay

Thứ nhất, đối với cơ quan quản lý chương trình đào tạo, cần tiếp tục hoàn thiện các văn bản hướng dẫn về tổ chức giáo dục trải nghiệm trong chương trình đào tạo trung cấp lý luận chính trị theo hướng cụ thể và thống nhất. Đồng thời, cần tăng cường tổ chức các hoạt động bồi dưỡng, tập huấn về phương pháp dạy học trải nghiệm cho đội ngũ giảng viên; xây dựng hệ thống tài liệu, ngân hàng tình huống thực tiễn và các mô hình điển hình phục vụ hoạt động giảng dạy.

Thứ hai, đối với các Trường Chính trị, cần xác định giáo dục trải nghiệm là một nội dung quan trọng trong đổi mới phương pháp giảng dạy lý luận chính trị, từ đó đưa vào kế hoạch đào tạo hằng năm và tổ chức triển khai một cách có hệ thống. Nhà trường cần tăng cường tổ chức các hoạt động khảo sát thực tế, tham quan mô hình phát triển kinh tế – xã hội, mô hình “dân vận khéo”, cải cách hành chính... nhằm giúp học viên gắn kết kiến thức lý luận với thực tiễn công tác. Bên cạnh đó, cần đẩy mạnh ứng dụng công nghệ thông tin và các phương tiện trực quan trong giảng dạy để nâng cao hiệu quả của hoạt động trải nghiệm.

Thứ ba, đối với đội ngũ giảng viên, cần chủ động đổi mới phương pháp giảng dạy theo hướng phát huy tính tích cực, sáng tạo của học viên. Giảng viên cần thường xuyên cập nhật thực tiễn địa phương, xây dựng các tình huống thực tiễn gắn với nội dung bài giảng và hướng dẫn học viên phân tích, thảo luận, đề xuất giải pháp. Đồng

thời, cần tăng cường nghiên cứu khoa học, tổng kết thực tiễn để bổ sung, làm phong phú nội dung và phương pháp giảng dạy, tổ chức học tập tại địa chỉ đỏ, di tích lịch sử; tăng cường ứng dụng công nghệ thông tin, sử dụng video tình huống, bản đồ số, mô phỏng thực tế nhằm nâng cao tính trực quan và sinh động của bài giảng.

Thứ tư, đối với các địa phương và cơ quan cử học viên đi học cần tạo điều kiện thuận lợi để học viên tham gia các hoạt động khảo sát thực tế, chia sẻ kinh nghiệm công tác và vận dụng kiến thức lý luận vào giải quyết các vấn đề thực tiễn ở cơ sở. Đồng thời, cần tăng cường phối hợp với các Trường Chính trị trong việc cung cấp thông tin, số liệu và giới thiệu các mô hình điển hình phục vụ hoạt động giảng dạy, khuyến khích học viên chia sẻ kinh nghiệm công tác, từ đó làm phong phú nội dung học tập và thảo luận trong lớp.

6. Kết luận

Giáo dục trải nghiệm là yêu cầu tất yếu trong đổi mới phương pháp giảng dạy lý luận chính trị tại các trường chính trị hiện nay. Kết quả khảo sát cho thấy phương pháp này góp phần nâng cao hứng thú học tập, khả năng ghi nhớ và đặc biệt là phát triển năng lực vận dụng kiến thức vào thực tiễn công tác của học viên. Việc tổ chức giáo dục trải nghiệm trong các Trường Chính trị cần được thực hiện đồng bộ từ cấp quản lý chương trình, nhà trường, giảng viên đến địa phương nhằm gắn lý luận với thực tiễn, nâng cao chất lượng đào tạo cán bộ và đáp ứng yêu cầu đổi mới công tác giáo dục lý luận chính trị hiện nay. Đây không chỉ là một phương pháp giảng dạy, mà còn là yêu cầu khách quan của quá trình đổi mới giáo dục lý luận chính trị. Đây mạnh giáo dục trải nghiệm góp phần khắc phục những hạn chế của phương pháp giảng dạy truyền thống, nâng cao chất lượng đào tạo, bồi dưỡng cán bộ, đáp ứng yêu cầu xây dựng Đảng và hệ thống chính trị trong tình hình mới.

Việc đưa giáo dục trải nghiệm trở thành một

yêu cầu tất yếu trong đổi mới phương pháp giảng dạy lý luận ở các trường chính trị là xu hướng trong bối cảnh đổi mới giáo dục quốc gia, chuyển đổi số và thực hiện Nghị quyết Đại hội XIV của Đảng. Phương pháp trải nghiệm không chỉ làm sống động hóa kiến thức lý luận mà còn giúp phát triển năng lực tư duy, thực hành và phản biện cho đội ngũ cán bộ, đảng viên đáp ứng phù hợp với yêu cầu xây dựng đội ngũ cán bộ hiện nay, đáp ứng nhiệm vụ cách mạng trong thời kỳ mới. Do đó, giáo dục trải nghiệm cần được nghiên cứu, vận dụng một cách khoa học, phù hợp trong các trường chính trị, nhằm đưa lý luận chính trị thực sự trở thành nền tảng tư tưởng vững chắc và kim chỉ nam cho hành động của đội ngũ cán bộ, đảng viên.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Ban Bí thư. (2014). *Chỉ thị số 34-CT/TW về tiếp tục đổi mới công tác giáo dục lý luận chính trị trong tình hình mới*.
- Ban Chấp hành Trung ương Đảng. (2013). *Nghị quyết số 29-NQ/TW về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo*.
- Đảng Cộng sản Việt Nam. (2021). *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*. Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật.
- Đảng Cộng sản Việt Nam. (2026). *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIV*. Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật.
- Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh. (2020). *Đổi mới phương pháp giảng dạy lý luận chính trị*. Nhà xuất bản Lý luận chính trị.
- Hồ Chí Minh. (2011). *Toàn tập* (Tập 5). Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật.
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Prentice Hall.
- Knowles, M. (1980). *The modern practice of adult education: From pedagogy to andragogy*. Cambridge Books.
- UNESCO. (2021). *Reimagining our futures together: A new social contract for education*. UNESCO.